

WINDOWS XP ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

Stare de fapt și perspective







Final de eXPeriență

Pentru Market Watch, luna aprilie aduce în planul editorial un supliment dedicat Windows XP, un produs ajuns la capătul unui drum lung de 13 ani și a cărui vulnerabilitate la amenințări crește exponențial, în timp ce compatibilitatea cu tehnologiile

moderne scade la fel de rapid.

Cu o durată de viață record, 2 ani peste „limita maximă admisă”, o dispensă acordată de Microsoft tocmai pentru a facilita procesul de migrare, și cu milioane de utilizatori, încă, la nivel mondial, XP-ul își merită pe deplin titlul de campion în rândul sistemelor de operare, dar și în cadrul generic al aplicațiilor software, unde longevitatea OS-ului și fidelitatea utilizatorilor finali sunt greu de egalat. Subiectul suplimentului Market Watch îl reprezintă Sectorul Public, domeniu unde XP-ul are încă o bază instalată mare și unde migrarea către un sistem de operare actual este un proces mai complex și mai solicitant decât în mediul privat.

În acest context, am derulat o anchetă în rândul unor instituții publice reprezentative pentru administrația publică locală și centrală, încercând să înțelegem starea de fapt, preocupările, modul de abordare a riscurilor și soluțiile identificate. Rezultatele anchetei confirmă afirmațiile recente ale reprezentanților Ministerului Societății Informaționale: 70% din instituțiile publice din România (administrație publică centrală și locală) utilizează încă sistemul de operare Windows XP în activitatea zilnică. Dincolo de cifre, ancheta Market Watch a mai relevat faptul că, în sectorul public, deși încetarea suportului pentru Windows XP și riscurile de securitate aferente sunt cunoscute, marea problemă pentru migrarea către alte sisteme de operare o reprezintă fondurile.

Am încercat, totodată, să analizăm principalele implicații ale momentului 8 aprilie și să le prezentăm într-o formă structurată, pentru a lămurii sau elimina o parte din necunoscute și mituri.

Concluzia la care am ajuns este că 8 aprilie 2014, data la care XP-ul rămâne fără suport oficial, este doar un termen limită, nu o sentință, dar schimbarea poate fi cel mult amânată, nu și evitată.

Gabriel Vasile

Sumar

Inevitabila despărțire de XP	4
Ce costuri ascunde Windows XP	6
Windows XP, un risc de securitate scăpat de sub control	10
Administrația publică se pregătește de migrare	12
Ce etape trebuie parcurse pentru o migrare facilă la un nou sistem de operare?	18
Microsoft susține companiile în efortul de migrare de la Windows XP	20

Inevitabila despărțire de Windows XP

8 aprilie 2014 marchează începutul ultimului act din evoluția celui mai de succes și longeviv sistem de operare. Deși este doar un termen limită, nu o sentință, așa cum o percep unii, schimbarea sistemului de operare poate fi cel mult amânată, dar nu și evitată. Decizia Microsoft de retragere a suportului Windows XP este justificată, iar argumentele care o susțin nu pot fi ignorate decât prin asumarea directă a riscurilor de securitate aferente și a unor pierderi importante de eficiență. Sunt scăderi inerente ale unui produs informatic de succes, dar vechi de 12 ani, a cărui vulnerabilitate la amenințări crește exponențial, în timp ce compatibilitatea cu tehnologiile moderne scade la fel de rapid.

■ Radu Ghițulescu

Pe 8 aprilie 2014, Microsoft va retrage definitiv suportul oferit pentru sistemul de operare Windows XP, unul dintre cele mai de succes produse software la nivel mondial. Cu o durată de viață record de 13 ani (cu 2 peste peste „limita maximă admisă”, o dispensă acordată de Microsoft tocmai pentru a facilita procesul de migrare către noile OS-uri) și cu milioane de utilizatori – încă – la nivel mondial, XP-ul își merită pe deplin titlul de campion în rândul sistemelor

8 aprilie 2014 este doar un termen limită, nu o sentință, dar schimbarea poate fi cel mult amânată, nu și evitată.

de operare. Dar și în cadrul generic al aplicațiilor software, unde longevitatea OS-ului și fidelitatea utilizatorilor finali sunt greu de egalat.

Lansat la nivel mondial la finalul lui 2001, Windows XP contabiliza în ianuarie 2006 peste 400 de milioane de licențe vândute. Un an mai târziu (ianuarie 2007) a fost lansat Windows Vista, în iulie 2009 a ieșit la rampă Windows 7, iar în octombrie 2012 a urmat cea mai nouă versiune a sistemului de operare Microsoft, Windows 8.

Deși este cu trei generații în urmă, în referențialul Microsoft, deși a fost retras oficial din vânzare în ianuarie 2007 și suportul mainstream a luat sfârșit în 2009, cota de piață a Windows XP a scăzut sub 50% abia la finalul lui 2011. Iar pierderea efectivă a



titlului de „Cel mai utilizat OS la nivel mondial” s-a consemnat în august 2012, în favoarea Windows 7.

„Declinul” început la sfârșitul lui 2007 nu este însă deloc rapid – în ianuarie 2014 Windows XP înregistra o cotă de piață de 29,3% la nivel mondial, conform Net Marketshare, față de 39% cât se consemna pentru ianuarie 2013. Motiv pentru care din ce în ce mai mulți specialiști estimează că, la finalul perioadei de grație, pe 8 aprilie, veteranul sistemelor de operare va avea încă o cotă de piață semnificativă.

Ceea ce înseamnă milioane de utilizatori la nivel mondial. Și mii de organizații care, prin menținerea Windows XP, aleg să se expună unor riscuri crescute de securitate și își asumă efectiv pierderi constante de eficiență la nivelul utilizatorilor finali și nu numai.

Sistemele de operare pentru care Microsoft oferă suport după 8 aprilie a.c.

Windows Vista Service Pack 2

Mainstream support: nu se mai oferă suport
Extended support: până la 11 aprilie 2017

Windows 7 (SP1)

Mainstream support: până la 13 ianuarie 2015
Extended support: până la 14 ianuarie 2020

Windows 8 (8.1)

Mainstream support: până la 9 ianuarie 2018
Extended support: până la 10 ianuarie 2023

Informații detaliate la:

<http://support.microsoft.com/lifecycle>

Ce costuri ascunde Windows XP

Numeroase studii de piață au evidențiat motivele pentru care Windows XP rămâne, încă, o opțiune pentru unele organizații. Dincolo de comoditate, de inerenta rezistență la schimbare, de pledoariile de tipul „De ce să-l repar dacă nu este stricat”, motivele acestei alegeri se bazează și pe o serie de argumente de business. Care trebuie înțelese în funcție de situație și de cerințele reale ale fiecărei firme, pentru că, de multe ori, pledoariile pro-XP sau anti-XP importă unele argumente, supraevaluându-le în defavoarea altora.

■ Radu Ghițulescu



Costurile de suport ale unei stații de lucru care rulează Windows XP sunt de 5 ori mai mari decât în cazul Windows 7.

Ce spun studiile

Să luăm un prim exemplu: un studiu online realizat de Tech Pro Research, pe un eșantion de 641 de subiecți. 40% din aceștia și-au argumentat opțiunea pentru menținerea Windows XP prin clasicul raționament de tipul “merge încă, deci nu trebuie înlocuit”, în timp ce 39% au invocat problema compatibilității aplicațiilor „legacy” drept principal motiv pentru care nu au renunțat la vechiul sistem de operare. Restul de 21% au indicat costurile aferente schimbării ca o barieră reală în realizarea acesteia.

Exemplul doi: un alt studiu, cu concluzii mai elaborate de data aceasta, realizat

de către Dell Software pe un eșantion de 467 de profesioniști IT în atribuțiile cărora intrau managementul desktop-urilor și laptop-urilor și care nu realizaseră cu toții migrarea la un OS superior, cel puțin până în vara anului trecut. Rezultatele cercetării confirmă parțial concluziile studiului anterior, dar dezvăluie și o serie de alte elemente interesante:

- » 41% din respondenți au invocat drept principal motiv de amânare a renunțării la Windows XP aceleași probleme de compatibilitate care pot apărea între aplicațiile existente și noul sistem de operare;
- » 38% susțin că nu dețin timpul necesar migrării din cauza implicării în alte proiecte și inițiative IT;
- » 33% consideră o problemă reală trainin gul necesar utilizatorilor finali și asigurarea suportului pentru noile interfețe;
- » 27% invocă drept principal inhibitor scăderile de productivitate la nivelul utilizatorilor în timpul procesului de migrare;
- » 22% își susțin opțiunea pentru păstrarea Windows XP prin costurile ridicate implicate de înlocuirea suportului hardware.

Pierderile reale

În mod incontestabil sunt probleme reale. Dar sunt ele chiar atât de importante și insurmontabile? De exemplu, este problema compatibilității aplicațiilor „legacy” atât de acută pentru toate companiile? Studiul Dell citat oferă o informație utilă în acest sens: doar 52% din companiile interviuate au raportat că utilizatorii finali folosesc toate aplicațiile „legacy”, în timp ce 24% au indicat că mai puțin de jumătate din acest



tip de soluții sunt folosite în cadrul organizațiilor respective.

Fără a extrapola acest raționament, datele citate evidențiază un aspect frecvent întâlnit în numeroase organizații: respectiv cel al discrepanței dintre percepția generică și situația reală. Experiența demonstrează că, în pofida bunelor intenții și a declarațiilor, responsabilii IT direcți, respectiv administratorii de sistem nu cunosc, în mod curent, cu exactitate, numărul și tipul de aplicații folosite de către fiecare categorie de utilizatori finali și nici frecvența cu care aceste aplicații sunt folosite. Aceste informații, utile și mai ales necesare în procesele de migrare atunci când trebuie stabilite cerințele reale ale anumitor categorii de utilizatori, sunt cel mai adesea aproximative.

Apoi, un alt aspect important, ignorat adesea în cadrul organizațiilor de acest tip, este cel al eficienței operaționale – atât la nivelul utilizatorului final, cât și al departamentului IT. Organizațiile de dimensiuni mici și medii invocă frecvent scăderea de productivitate generată de adoptarea unui nou OS la nivelul utilizatorului final fără a cunoaște, de exemplu, care este valoarea aproximativă a scăderilor de productivitate rezultate în urma continuării utilizării unui sistem de operare vechi de 12 ani.

Avem însă studii în acest sens. De exemplu, IDC a dat publicității în mai 2012 un studiu comparativ în care a analizat pierderile și cheltuielile operaționale pe care le presupune utilizarea sistemului de operare Windows XP în cadrul unei companii, față de costurile similare generate de folosirea Windows 7. Cabinetul de



analiză a cuantificat datele problemei, iar rezultatul final a fost acela că serviciile de suport aferente unui post de lucru care rulează Windows XP generează un cost anual de 870 de dolari, în timp ce pentru un post de lucru cu Windows 7 acesta este de doar 168 de dolari. O sumă de 5 ori mai mică!

Poate părea o diferență prea mare, însă dacă luăm în calcul numai operațiunile de patch management lucrurile încep să devină evidente: Windows XP necesită de 5 ori mai multe ore/PC/an decât operațiunile de patch management pentru Windows 7. Per total, studiul IDC a indicat că activitatea operațională necesară pentru suportul stațiilor de lucru care rulează Windows XP putea fi redusă cu 70% (în termeni de ore/PC/an) dacă se adopta Windows 7.

Similar, downtime-urile stațiilor de lucru care rulează Windows XP obligau departamentul IT să aloce cu 58% mai mult timp activităților de help desk (comparativ cu PC-urile care rulează Windows 7), în timp ce soluționarea efectivă a problemei (care a generat downtime-ul respectiv) reprezenta 35% din timpul total alocat de IT pentru suportul Windows XP. Și în acest caz, prin adoptarea Windows 7, timpii alocați puteau fi reduși cu 79-84%.

Cine ține socoteala?

Problemele semnalate (downtime, mentenanță etc.) generează inevitabil o serie de pierderi și costuri la nivel de utilizator final, pentru că timpul pierdut în urma infectării cu viruși sau atacurilor informatice, timpul alocat recuperării datelor și/

sau reinstalării sistemului de operare și aplicațiilor necesare, operațiunile de help desk etc. înseamnă pierderi de eficiență operațională importante. Direct cuantificabile financiar.

Dar care, în majoritatea organizațiilor, nu sunt contabilizate. În schimb, sunt luate în calcul scăderile pe care le poate genera adoptarea unui nou sistem de operare. Se invocă necesitățile legate de training, deși este foarte probabil ca, în urma consumerizării IT-ului, o parte din utilizatorii finali să fie deja familiarizată cu noile sisteme de operare, odată cu creșterea gradului de penetrare a device-urilor mobile. Se aduc în discuție costurile pe care le presupune upgrade-ul, fără a se lua în calcul economiile directe care se pot obține prin adoptarea unui sistem de operare de generație nouă, mai fiabil, mai stabil, cu capacități crescute de a integra dispozitivele mobile, care oferă un nivel de securitate superior și o flexibilitate crescută, oportunități pe zona de virtualizare a aplicațiilor etc.

Este evident că pentru multe companii este mult mai ușor să identifice și să măsoare costurile CAPEX decât scăderea valorilor OPEX. Totuși, în condițiile în care anularea suportului pentru Windows XP înseamnă creșterea rapidă a costurilor operaționale și, mai ales, expunerea la un număr crescut de riscuri, a căror preîntâmpinare sau remediere presupune alte cheltuieli, este evident de ce migrarea la un nou sistem de operare este soluția optimă. Care oferă, în afara beneficiilor menționate anterior, și o soluție de amortizare rapidă a cheltuielii inițiale. ■

Windows XP, un risc de securitate scăpat de sub control

Unul dintre aspectele care nu este analizat pe larg în studiile citate anterior este cel al nivelului de securitate pe care îl oferă sistemul de operare Windows XP. Sau, mai precis, pe care nu îl mai oferă, pentru că, începând din 8 aprilie a.c., compania din Redmond va retrage atât suportul tehnic, cât și pe cel de securitate pentru sistemul de operare XP.

■ Radu Ghițulescu

Premise sumbre

Primele semnale de alarmă în acest sens au venit chiar de la specialiștii Microsoft. Astfel, Tim Rains, director Microsoft Trustworthy Computing, avertizează că este foarte posibil ca, după data retragerii suportului, să se consemneze o creștere considerabilă a numărului de atacuri informatice la adresa sistemelor care rulează Windows XP. Rains își bazează predicția pe premisele oarecum similare înregistrate după iulie 2010, când a luat sfârșit suportul oferit pentru Windows XP Service Pack 2 (la aproape trei ani de la lansarea XP SP3) și când s-a semnalat o creștere a ratei de infecție malware cu 66% a sistemelor care rula XP SP2.

Conform Microsoft Security Intelligence Report, un PC cu Windows 8 prezintă un risc de 21 de ori mai scăzut decât unul care utilizează, încă, XP.

Ipoteza pesimistă este susținută și de către specialiștii cabinetului de analiză Gartner, care estimează că, din a doua decadă a lunii aprilie, numărul de incidente de securitate care vor afecta sistemele ce rulează Windows XP va crește rapid. Astfel, potrivit lui Michael Silver, vicepreședinte Gartner Research, evoluția accelerată se va datora în bună parte faptului că numeroase vulnerabilități și probleme de securitate ale vechiului sistem, descoperite în ultima perioadă (poate chiar în ultimul an), nu au mai fost utilizate sau făcute publice tocmai pentru a putea fi utilizate cu impact maxim după data de 8 aprilie. Scenariul, deși unora le poate părea excesiv de sumbru, este confirmat de specialiști în securitate precum James Lyne, Global head of security research la Sophos, sau Stan Stahl, președinte Information Systems Security Association-LA Chapter. (Se speculează chiar că, pe piața neagră a breșelor de securitate, o falie XP valorează la momentul actual între 5.000 și 150.000 de dolari - conform silicon.com.)

Reverse-engineering

Dincolo de notele senzaționale, problema este însă mult mai gravă – creșterea rapidă a numărului de amenințări informatice la adresa Windows XP nu va reprezenta decât primul act dintr-un război în care, pentru prima oară de la lansarea OS-ului, apărătorii vor avea la dispoziție mai puține informații decât atacatorii XP.

Și asta pentru că, după 8 aprilie, Microsoft nu va mai furniza prin Security Response Center update-uri de securitate care să acționeze simultan pentru toți utilizatorii și asupra tuturor produselor afectate de o breșă de securitate. Potrivit lui Tim Rains, atacatorii vor putea să folosească fiecare update pe care Microsoft îl va aduce la versiunile de OS pentru care oferă suport (Windows Vista, Windows 7 SP1 și Windows 8.1), identificând vulnerabilitățile care sunt adresate și testându-le și pe sistemele XP. Această metodă de reverse-engineering va reprezenta una dintre principalele căi de depistare și exploatare a vulnerabilităților, pentru că, după cum explică James Lyne, Sophos, deși Windows XP și Windows 7 sunt sisteme de operare complet diferite din punct de vedere al modului cum abordează problema securității, cele două partajează încă o doză masivă de cod de bază.

Soluții cu valabilitate redusă

Deși importanța și amploarea problemelor de securitate au fost făcute publice de către Microsoft încă de acum câțiva ani, de când compania a început să avertizeze asupra riscurilor la care se supun utilizatorii finali după încetarea suportului, mulți dintre aceștia au ignorat amploarea problemelor semnalate, bazându-se pe suportul pe care îl vor oferi producătorii de soluții antivirus. Și, după cum

era de așteptat, mulți dintre producătorii de suite de securitate și-au anunțat deja disponibilitatea în acest sens.

O astfel de abordare reprezintă însă doar o rezolvare parțială avertizează Andreas Marx, CEO al AV-Test, companie germană specializată în testarea și evaluarea periodică a produselor antivirus pentru sistemele de operare Windows. Motivul: soluțiile antivirus, oricât de complexe ar fi, nu pot soluționa eficient și mai ales complet problema breșelor de securitate, ci pot doar să limiteze răspândirea malware-ului de la un calculator la altul. Tehnologiile antivirus nu au cum să înlocuiască update-urile tehnologiilor care stau în spatele sistemului de operare XP, argumentează Marx.

Compensarea acestui dezavantaj prin ascunderea sistemelor XP după firewall-uri, izolarea în sisteme de carantină, limitarea drastică a accesului la Internet etc. sunt doar rezolvări parțiale, care nu elimină definitiv problema reprezentată de nivelul de securitate scăzut.

O soluție care poate reprezenta, cel mult, o primă etapă a proiectului de migrare spre un sistem de operare superior, capabil să ofere indicii de siguranță necesar. Mutare pe care, deși unele organizații nu și-o doresc, vor trebui să o facă rapid pentru că a rula un sistem de operare care nu mai este suportat în mod oficial înseamnă automat probleme mari în ceea ce privește conformitatea cu standardele și cerințele specifice de securitate. De aceea, soluția creării de „insule XP” nu este viabilă pentru că orice audit de securitate care va descoperi sistemele izolate în carantină se va solda, inevitabil, cu un verdict negativ.

Prin urmare, răspunsul corect este unul singur – migrarea la un sistem superior de operare, într-un timp cât mai scurt posibil, și crearea unei infrastructuri informatice stabile și fiabile. ■

Administrația publică se pregătește de migrare

Conform oficialilor Ministerului Societății Informaționale, 70% din instituțiile publice din România (administrație publică centrală și locală) utilizează încă sistemul de operare Windows XP în activitatea zilnică. O scurtă anchetă printre instituțiile din administrația publică a relevat faptul că, deși știu de încetarea suportului pentru Windows XP și de riscurile de securitate aferente, marea problemă pentru migrarea către alte sisteme de operare o reprezintă fondurile. ■ **Luiza Sandu**

De la anunțul inițial al Microsoft privind încetarea acordării de asistență pentru XP, administrația publică din România a trecut prin una din cele mai negre perioade din existența ei: a trebuit să se confrunte cu disponibilități masive de personal și impunerea, prin lege, a unor restricții bugetare. În 2002, Microsoft a introdus politica referitoare la ciclul de viață al serviciilor de suport, pornind de la sugestiile clienților de a oferi mai multă transparență și predictibilitate pentru serviciile de suport acordate pentru produsele Microsoft. Conform acestei politici, produsele

Bugetele alocate migrării provin din surse proprii și, în cele mai multe cazuri, vor fi gestionate de departamentele IT ale instituțiilor.

Windows și Office beneficiază de cel puțin 10 ani de suport (5 ani de suport Mainstream, 5 ani de suport Extended), la nivel de pachet Service Pack. Conform acestui calendar, suportul pentru Windows XP SP3 și Office 2003 expiră la 8 aprilie 2014. Deși fondurile europene au reprezentat un „balon de oxigen” binevenit, criza economică a tăiat drastic din bugetele administrației publice locale și s-a resimțit acut pe plan informatic. Unele administrații au reușit să achiziționeze echipamente hardware noi înainte de criză, însă nu au reușit schimbarea întregului parc de stații de lucru, prin urmare majoritatea calculatoarelor din instituțiile publice rulează XP. Nici instituțiile din cadrul administrației publice centrale nu stau mai bine la acest capitol. În urma mini-anchetei noastre, a reieșit că – în cazul administrației publice locale, cel puțin – vechimea medie a posturilor de lucru se situează între 8-10

ani, numărul de posturi de lucru cu XP variază între 30 și 450 (n.r. - în funcție de mărimea și activitatea instituției, cifrele reprezentând în unele cazuri numărul total de calculatoare din instituție), raportul XP-alte sisteme de operare variind de la 42%, cel mai mic procent, la 95%, cel mai mare.

Deși Microsoft a lansat Windows 8 în 2012 și 8.1 în 2013, instituțiile publice locale nu se înghesuie să migreze către acest sistem de operare, majoritatea alegând ca variantă de migrare Windows 7. Însă procesul de migrare la un nou sistem de operare va fi destul de lung, interlocutorii noștri estimând o durată medie de 3-5 ani. Bugetele alocate migrării provin din surse proprii și, în cele mai multe cazuri, vor fi gestionate de departamentele IT ale instituțiilor. Interlocutorii noștri nu ne-au putut oferi cifre legate de costurile procesului de migrare.

Din experiența altor migrări de sisteme de operare (Windows 95, Vista, 2000 etc.) interlocutorii noștri ne-au spus că utilizatorii s-au obișnuit și au trecut relativ ușor de la un sistem la altul. Prin urmare, marea majoritate nu va organiza sesiuni speciale de training, angajații din serviciul informatică asigurând suportul necesar trecerii pe noile sisteme de operare și la versiuni noi de aplicații.

Costurile sunt greu de evaluat

„Pentru noi, anul acesta migrarea spre un sistem de operare și un pachet Office superior reprezintă o prioritate, datorită riscurilor majore de securitate. Am prevăzut atât în bugetul Primăriei, cât și în bugetele serviciilor publice sume atât pentru hard, cât și pentru soft (sisteme de operare, respectiv aplicații). Am început din 2013 o evaluare internă atât pentru Primăria Sibiu, cât și pentru serviciile Publice. Folosind un soft instalat în rețea am inventariat stațiile de lucru și am stabilit câte stații necesită schimbarea sistemului de operare, a pachetu-

lui Office și dacă stația permite din punct de vedere hard instalarea unui sistem de operare superior. Operațiunile de trecere la alte sisteme de operare la altul se vor face etapizat, în cursul anului acesta și probabil și anul viitor. Noi intenționăm să facem trecerea intern (în cazul în care nu ne mai pleacă oamenii). Dacă o să crească deficitul de personal o să fim nevoiți să apelăm la o firmă. La efectivul actual de personal, estimez undeva între 12 și 18 luni durata de implementare (hard, sistem de operare, aplicații). Costurile sunt mai greu de evaluat. Am achiziționat de anul trecut o parte din sistemele de operare, pachete office, sisteme de rețea și clienți. Anul acesta vom lua restul, în plus vom fi nevoiți să înlocuim o parte din hardware. Unele aplicații sunt compatibile cu alte sisteme de operare, altele nu. Am început testele atât pentru aplicațiile produse intern, cât și cele achiziționate de la terți. Cele care nu merg le vom porta treptat în cursul acestui an. Din punct de vedere hardware sunt multe puncte de lucru ce necesită înlocuite (un simplu upgrade nu rezolvă problema). Avem implementat un sistem de virtualizare VMware pe care îl vom extinde. Vom achiziționa atât servere, cât și stații virtuale. Desktopurile ce nu acceptă noile sisteme de operare vor fi înlocuite cu stații virtuale. Serviciile publice vor achiziționa desktopuri noi”, ne-a declarat Camelia Burlacu, Șef Serviciu Informatică, Primăria Municipiului Sibiu.

Prețuri speciale pentru administrația publică

Și pentru Consiliul Județean Constanța migrarea la un sistem de operare mai sigur reprezintă o prioritate.

„Încă de anul trecut a fost făcută o analiză internă la nivelul instituției și s-a ajuns la concluzia că, pentru migrarea la un sistem de operare mai nou

este nevoie de un upgrade de memorie RAM la peste 40% din calculatoarele existente (la majoritatea acestora fiind necesar și upgrade hardware). Din cauza limitărilor legislative existente pentru achiziția de echipamente/software nou se pare că nu vom putea realiza acest lucru în plan intern. Așteptăm totuși o decizie la nivel central referitoare la aceste aspecte, întrucât, dacă se va face un program centralizat, la nivelul întregii administrații, cu siguranță altele vor fi costurile. Considerăm că pentru licențe se impune ca Microsoft să ofereze la nivel național prețuri speciale pentru administrația publică – cel puțin pentru software-ul pentru care nu mai este asigurat suportul tehnic”, spune Bogdan Nițescu, Consilier IT, CJ Constanța.

Migrare de durată

Constantin Moga, șeful direcției IT din CJ Mureș, menționează la rândul său lipsa fondurilor ca principal obstacol în migrarea către un sistem nou de operare: „Chiar dacă a fost sistat suportul pentru XP, nu pot începe procesul de migrare la Windows 7, deoarece sunt prea vechi calculatoarele. Pentru noi migrarea este prioritară, însă mai întâi trebuie să achiziționăm alte echipamente. În acest an vor fi schimbate, cred, 10-15 calculatoare, însă acest proces va fi făcut din mers, intern, și va dura destul de mult, având în vedere că avem în jur de 50 de posturi de lucru pe XP.”

E nevoie de instruire

Primăria Câmpulung Moldovenesc ia în calcul sesiuni de training: „Majoritatea utilizatorilor sunt neexperimentați, deși lucrează cu calculatorul de cel puțin 10 ani. Am luat în calcul sesiunile de training. În planul de perfecționare anuală au fost prevăzute sume pentru perfecționarea profesională

de specialitate, dar pentru operare calculator, din păcate, nu. În cadrul primăriei a fost demarat un proces de analiză internă, operațiunile de migrare urmând să se desfășoare eșalonat, pe o perioadă de 5 ani. N-am calculat costurile, încă sunt în faza de documentare și particip la seminariile online ale Microsoft. Aplicațiile noastre sunt compatibile în proporție de 70%, mai sunt imperfecțiuni și este necesară intervenția utilizatorului. Unele aplicații sunt testate în paralel pe mașini cu XP și Windows 8 pe 64 biți. Majoritar este nevoie de upgrade hardware. Eu am propus achiziție de desktop-uri sau laptop-uri”, spune Camelia lordache, consilier superior în cadrul Compartimentului Informatică, Primăria Câmpulung Moldovenesc.

Finanțarea externă, o necesitate

Și pentru departamentul IT din cadrul Primăriei Focșani migrarea către un sistem de operare care



beneficiază în special de update-uri de securitate reprezintă o prioritate. „Începând de anul trecut, am făcut o analiză referitoare la resursele necesare schimbării Windows XP. Cel puțin la momentul actual, upgrade-ul trebuie făcut doar din resurse proprii (atât financiare, cât și din punct de vedere al personalului). Aplicațiile specifice utilizate în cadrul instituției sunt deja optimizate de către furnizori pentru utilizarea lor în medii Windows superioare Windows XP, atât pe 32 biți, cât și pe 64 biți. În urma analizei realizate anul trecut, am ajuns la concluzia că necesarul de echipamente (stații de lucru) ce ar trebui înlocuite din cauza uzurii morale ridicate este de aproximativ 50-60% din total stații de lucru folosite în prezent în instituție. Este dificil de spus cu exactitate cât va dura procesul de migrare, însă o estimare realistă, ținând cont mai ales de constrângerile financiare, este că acest proces va avea loc pe parcursul anilor 2014 și 2015. Abordarea noastră în ceea ce privește procesul de upgrade despre care discutăm vizează, în primul rând, upgrade-ul hardware prin înlocuirea stațiilor

de lucru foarte vechi, având în vedere ca fiecare echipament înlocuit să fie achiziționat cu licența corespunzătoare de OS. Simultan, se încearcă îmbunătățirea caracteristicilor pentru stațiile de lucru care mai permit îmbunătățiri, apoi, în funcție de aceasta, se va face și upgrade-ul OS-urilor. În privința costurilor totale, estimarea inițială depășește suma de 70.000 de euro. Momentan, singurele surse disponibile sunt cele interne. Dacă între timp vor apărea posibilități de finanțare externă vom apela la acestea”, menționează **Marian Mihu, inspector Primăria Focșani**.


Administrația centrală, 144.000 de licențe XP

În toamna anului trecut, fostul ministru MSI, Dan Nica, se întâlnea cu oficialii Microsoft România, pentru a discuta problema încetării suportului pentru XP acordat de compania americană. În luna noiembrie MSI a înființat Comitetul Tehnico-Economic pentru Societatea Informațională, a cărui principală sarcină este de a aviza strategiile și proiectele de informatizare ale instituțiilor publice în vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice, dar și proiectele IT pentru care se solicită garanții guvernamentale.

Comitetul Tehnico-Economic pentru Societatea Informațională ar fi trebuit să propună deja un set de reglementări, conform informațiilor furnizate de Dan Nica în cadrul conferinței de presă de predare a mandatului MSI la începutul lunii martie însă, deși membrii acestuia s-au reunit, deocamdată nu s-a stabilit nimic concret.

Ministerul nu are cifre exacte referitoare la numărul de licențe XP achiziționate de administrația publică locală și nici numărul actual de calculatoare pe care





rulează acest sistem de operare. Însă, potrivit ministrului Nica, un procent de 70% din administrația publică își desfășoară încă activitatea sub umbrela XP. Iar ministerul este inclus în acest procent, pentru că, deși există mai multe tipuri de licențe, cele pentru XP sunt majoritare. MSI deține date certe despre licențele XP din instituțiile publice centrale. Astfel, în instituțiile publice centrale sunt 144.000 de licențe XP și 18.969 licențe Windows 8. La aceste cifre se adaugă și licențele XP din educație, respectiv 113.097 (conform MSI).

„Vestea bună este că marii utilizatori de Windows XP, care sunt Ministerul de Interne și Ministerul Apărării, lucrează cu rețele închise, deci nu vor fi în pericol, dar instituțiile care funcționează în rețele deschise vor trebui să adopte un set de măsuri de securitate, care va fi elaborat în săptămânile următoare de Comitetul din care face parte și SRI”, a declarat Dan Nica în cadrul conferinței de presă din 6 martie a.c.

Alocarea bugetară decide

Agencia Națională pentru Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI) deține 1.545 de posturi de lucru pe XP, din numărul total de 2.565 de posturi. Vechimea posturilor XP variază între 5 și 8 ani

„Prioritatea este reînnoirea flotei de stații de lucru și a sistemelor de operare. Procesul de analiză a fost efectuat în 2012, an în care a demarat și activitatea de reînnoire a flotei de stații de lucru și sisteme de operare. Prima etapă a fost derulată în 2012, ulterior, adică în 2013, fiind sistată din lipsa fondurilor. Opțiunile sunt desktop-uri noi. Aplicațiile specifice, dezvoltate și utilizate, sunt compatibile Windows, indiferent de versiune. Echipa de informaticieni proprii asigură suport tehnic, iar orientarea eforturilor de training este spre aplicațiile specifice domeniului. Procesul de migrare este în derulare și

depinde de alocarea bugetară”, ne-a declarat **Marius Arthur Ursu, director general ANCP**I.

Migrări de succes

Deși la o primă vedere previziunile, din perspectiva securității informatice, par sumbre pentru administrația publică românească am întâlnit pe parcursul anchetei noastre și povești de succes.

Este cazul Centrului Național de Cartografie, aflat în subordinea Agenției Naționale pentru Cadastru și Publicitate Imobiliară, care a migrat în proporție de 99% de la XP la Windows 7.

*„Am început procesul de migrare în urmă de doi ani, mai întâi cu partea de producție, fiind obligați de faptul că programul în care se lucrează, ArcGIS (n.r. - platformă GIS), a evoluat foarte mult și nu mai susporta XP-ul. În decurs de un an, am reușit migrarea la Windows 7 a aproximativ 100 de posturi de lucru, adică întreg parcul de stații al centrului. Am pornit dinspre partea de producție, care impulsionează de obicei upgrade-ul de software. Personalul din producție lucrează cu echipamentele cele mai noi. În 2009 am achiziționat special stații grafice. În cadrul instituției avem și echipamente mai vechi, din 2008, pe care le-am adaptat să suporte Windows 7. Mai avem și 2-3 calculatoare cu XP, la departamentul de resurse umane, însă restul rulează pe Windows 7. Am ales Windows 7 în urma unei analize interne, dar și pe baza opiniilor altor utilizatori despre sistem. Personalul de la IT a testat mai întâi Windows 7 pe câteva calculatoare, pentru a vedea cât de stabil este. Nu am instalat Vista, de exemplu, am trecut de la XP direct la Windows 7, pentru că Vista dădea niște probleme. De asemenea, am colaborat cu colegii din serviciul IT din cadrul ANCPI, care au testat la rândul lor sistemul și astfel am ales Windows 7”, spune **Cristina Năstase, șef serviciu IT Centrul Național de Cartografie**.*

Procesul de migrare a fost derulat în întregime de serviciul IT al instituției, luându-se în calcul și o minimă instruire a utilizatorilor cu noul sistem.

„Pe măsură ce am instalat Windows 7, s-a făcut un minim training cu fiecare utilizator, mai ales cu cei care nu sunt în producție. Am acordat asistență tehnică punctuală utilizatorilor atunci când au avut nevoie. Oamenii s-au adaptat chiar foarte bine. Bugetul pentru migrare a fost alocat prin ANCPI. N-am mai făcut achiziții, dar sunt necesare. Deși le-am achiziționat în 2009, stațiile grafice sunt un pic depășite, însă e normal la cât de repede evoluează tehnologia. Dacă vom mai primi fonduri pentru investiții în echipamente, atunci vom face noi achiziții”, adaugă **Cristina Năstase**.

Riscuri pe termen lung

Deși administrația publică – atât centrală, cât și cea locală – înțelege riscurile de securitate la care se expune în urma unui proces întârziat de migrare către un sistem de operare mai sigur, ba chiar a elaborat analize interne și a inițiat acțiuni concrete de soluționare a acestei probleme, posibilitatea de a intra într-un cerc vicios este extrem de mare. Conform politicii Microsoft referitoare la ciclul de viață al serviciilor de suport, acordarea de asistență Mainstream pentru Windows 7 încetează la 13 ianuarie 2015, iar cea Extended la 14 ianuarie 2020.

Interlocutorii noștri au estimat o durată medie a procesului de migrare de la XP la un alt sistem de operare de 3-5 ani, optând în procent covârșitor pentru Windows 7. Prin urmare, după ce majoritatea vor fi terminat migrarea către Windows 7, se vor trezi într-o situație similară cu cea din prezent. De aceea, sunt necesare politici mult mai coerente și mai aplicate de sprijinire a procesului de informatizare a administrației publice românești decât acțiunile derulate până în prezent.

Ce etape trebuie parcurse pentru o migrare facilă la un nou sistem de operare?

Migrarea de la Windows XP la un nou sistem de operare este un proces important, pe care nu toate organizațiile îl abordează într-o formulă coerentă. Din acest motiv, durata migrării efective poate crește necontrolat, iar numeroase probleme rămân nerezolvate sau sunt soluționate incorect, ceea ce duce, inevitabil, la scăderi de eficiență la nivelul utilizatorilor finali, soldate cu pierderi pentru întreaga organizație.

■ Radu Ghițulescu

Migrarea de la Windows XP la un sistem de operare superior este, în cazul multor organizații, indiferent de domeniul de activitate, un proces care necesită parcurgerea anumitor etape.

Abordarea etapizată prezintă o serie de avantaje clare, contribuind direct atât la dimensionarea corectă a investiției și la scurtarea timpului de realizare efectivă a migrării, precum și la prevenirea și/sau limitarea scăderilor de productivitate, inerente adoptării oricărui nou produs informatic. Iată care sunt, conform studiilor de caz publicate on-line, principalele etape:

Abordarea etapizată permite identificarea corectă a necesarului de licențe și echipamente hardware și a necesităților concrete ale utilizatorilor.

INVENTARUL: Primul pas în realizarea acestui demers îl reprezintă realizarea unui inventar actualizat și complet atât al parcului hardware, cât și al aplicațiilor folosite de către fiecare utilizator în parte. Este un aspect important pe care însă multe organizații îl execută reducând operațiunea la realizarea unui simplu inventar de stații de lucru (fixe – desktop – și/sau mobile – laptop-uri, cu precădere) și nimic mai mult. O astfel de abordare simplificată prezintă avantajul rapidității și al faptului că adresează direct problema principală – identificarea „mașinilor” care pot suporta un update de sistem de operare și stabilirea nevoilor de înlocuire/înnoire a parcului hardware. Însă există o serie de alte elemente care ar fi indicat să fie acoperite în această etapă, pentru a elimina eforturile ulterioare. Cum ar fi, de exemplu, inventarierea principalelor periferice utilizate în cadrul respectivei organizații și care, odată realizată migrarea, ar putea deveni incompatibile cu noile

stații de lucru. Este indicat ca astfel de probleme să fie nominalizate și abordate din timp, astfel încât pierderile de eficiență să nu se extindă după finalizarea migrării. Un alt aspect important al acestei prime etape este cel al inventarului aplicațiilor folosite în activitățile profesionale de către fiecare utilizator final în parte. Teoretic, în organizațiile de dimensiuni mari și medii ar trebui să existe liste de aplicații de business specifice fiecărei categorii de utilizatori finali, astfel încât efortul de configurare, provizionare și mentenanță a stațiilor de lucru să fie simplificat prin standardizare și automatizare. Practic însă nu multe companii cunosc cu exactitate ce aplicații de business folosește fiecare utilizator în parte și nici care este gradul de utilizare al acestor soluții – o situație frecventă mai ales în cazul lucrătorilor mobili. Inventarul „general” permite administratorilor IT o cunoaștere exactă a situației reale și a derogărilor care pot fi acordate.

TRANSFERUL: Acest ultim aspect poate părea un element suplimentar, care prelungește timpul de migrare, însă are legătură cu directă cu cea de a doua etapă a algoritmului de migrare – raționalizarea transferului de aplicații și de date aferente. Prin analiza necesarului real de aplicații de business pot fi eliminate rapid aplicațiile inutile, redundante, depășite și se pot lua deciziile corecte în ceea ce privește volumul de date generat de acestea – arhivare, transferare pe noile sisteme, ștergere etc. Fiecare aplicație eliminată înseamnă câștiguri reale de timp în procesul de migrare.

TESTAREA: Cea de a treia etapă a procesului de migrare este cea de testare a aplicațiilor de business existente în cadrul organizației, de identificare a problemelor și remediere a acestora, precum și de decelare a incompatibilităților care pot apărea la nivelul work-flow-urilor prin adoptarea noului sistem de operare. Este faza cu durata cea mai lungă, însă specialiștii insistă să nu fie scurtată, pentru a se

elimina și/sau limita riscurile ulterioare. Soluționarea eficientă a problemelor de acest tip poate depăși, în unele cazuri, competențele interne ale organizației, de aceea este indicat să se analizeze din timp care sunt opțiunile existente – apelarea la serviciile partenerului de dezvoltare/implementare a respectivelor aplicații, la cele ale unui integrator de sistem etc. -, astfel încât alegerea să fie făcută în cunoștință de cauză și să respecte condițiile agreeate (preț, timp etc.).

MIGRAREA: Etapa a patra, cea de migrare efectivă la noul sistem de operare, este faza care generează, în majoritatea cazurilor, o scădere sensibilă și inevitabilă a eficienței angajaților. Amplitudinea acestui efect poate fi limitată printr-o abordare proactivă – realizarea de training-uri și oferirea posibilității utilizatorilor finali de a testa din timp modul în care funcționează aplicațiile de business în noul sistem. O altă metodă este cea a creării de „specialiști” în noul sistem de operare din rândul utilizatorilor finali, la nivelul fiecărui departament, ceea ce poate reduce considerabil serviciile de suport și help-desk livrate de departamentul IT intern. Prin utilizarea de instrumente de automatizare a procesului de migrare, a operațiunilor de configurare, dezvoltare și provizionare a sistemelor de operare, a aplicațiilor de business, a patch-urilor etc. se poate realiza o reducere semnificativă a timpului alocat acestei etape și o creștere a eficienței operațiunilor.

BENEFICIILOR: Abordarea etapizată prezintă avantajul că permite identificarea corectă nu doar a necesarului de licențe și echipamente hardware noi, capabile să suporte noile sisteme de operare, ci și a principalelor categorii de utilizatori și a necesităților concrete ale acestora, a efortului necesar de dezvoltare de noi aplicații și/sau de personalizare a soluțiilor existente etc. Astfel, procesul de migrare se poate realiza fără sincope majore, iar alegerile făcute pot acoperi optim nevoile de dezvoltare ale companiei pe un orizont de timp îndelungat.

Microsoft susține companiile în efortul de migrare de la Windows XP

Migrarea către un sistem superior de operare poate reprezenta, ca orice schimbare, o provocare importantă pentru organizațiile care nu dețin competențe IT avansate. Pentru a veni în sprijinul acestora, am discutat (în martie a.c.) cu Ionuț Gaotă, Windows Business Group Lead Microsoft România, modalitățile practice prin care pot fi soluționate aceste probleme și ce avantaje oferă adoptarea Windows 8.1 în instituțiile publice.

■ Radu Ghițulescu

Windows XP este un sistem de operare cu o vechime de 13 ani, lansat în 2001, însă în proiectare încă de la mijlocul anilor '90, ceea ce îl face inadapabil și ineficient

Pentru multe companii, locale sau nu, migrarea către un sistem de operare superior nu înseamnă doar o problemă financiară, ci și una de know-how. Ce suport oferă Microsoft în această direcție?

Pentru a susține companiile în eforturile de migrare de la Windows XP către Windows 8.1, Microsoft oferă informații și know-how prin intermediul specialiștilor și echipelor de vânzări sau prin Microsoft Consulting Services pentru testare de aplicații și deployment de soluții complexe în instituțiile publice. În segmentul organizațiilor mici și mijlocii, rețeaua de 3.000 de parteneri activi Microsoft, din toate regiunile, poate oferi consultanță sau chiar servicii personalizate de upgrade și migrare pentru acest tip de organizații, suport tehnic și achiziție de echipamente noi și performante. În plus, rulăm campanii online de conștientizare a riscurilor de utilizare Windows XP după data de 8.04.2014 și, în același timp, oferim soluții alternative și parteneri care le pot livra.

Care sunt, conform semnalelor pe care le recepționați din piață, principalele provocări cu care se confruntă instituțiile publice?

Bineînțeles sunt câteva provocări în procesul de migrare, întrucât presupune o schimbare majoră pentru organizații, însă toate acestea generează creștere a productivității și mobilității pentru clienți. Unul dintre cele mai importante aspecte ale upgrade-ului de la Windows XP este schimbarea echipamentelor, care, din cauza vechimii, nu suportă un sistem de operare modern precum Windows 8.1. Avem însă în piață oferte variate și configurații multiple de la producători precum HP, Lenovo, Dell, Asus, Acer, Toshiba, care pot face tranziția de la un desktop de 7-8 ani la un laptop modern, la un cost foarte avantajos. O a doua provocare pentru clienți este compatibilitatea aplicațiilor XP cu sistemele noi de operare. Pentru acest lucru, îndemnăm firmele să solicite de la dezvoltatorii aplicațiilor noi versiuni pentru Windows 8.1, pe care să le testeze înainte de migrare.

Deși multe organizații au demarat migrarea la un sistem de operare superior, nu toate vor finaliza acest proces până la data limită la care expiră suportul pentru Windows XP. Care ar fi durata optimă de migrare?

Procesul de upgrade depinde de dimensiunea organizației. Astfel, pentru instituțiile



Ionuț Gaotă,
Windows Business
Group Lead
Microsoft România

mari, poate ajunge și la câteva luni, datorită testelor de compatibilitate, achiziției uniformizate de noi dispozitive și migrarea datelor. Din fericire, majoritatea organizațiilor mari din România sunt într-un proces avansat de upgrade de la XP la Windows 8.1, urmând recomandarea Microsoft de a planifica această migrare din timp. Pentru organizațiile mici și medii, procesul poate dura câteva zile sau săptămâni, în funcție de scenariu: dacă este doar un upgrade de sistem de operare la stațiile existente, achiziție de PC-uri noi sau implică și migrare de date și reinstalare de aplicații. Însă pentru toate acestea, Microsoft are oferte avantajoase de upgrade pentru Windows și Office, device-uri moderne și instrumentar de testare a compatibilității cu programele deținute de instituții. În plus, organizăm evenimente și workshop-uri direct sau prin parteneri prin care instruiem departamentele IT cum să implementeze Windows 8.1. Recomandăm tuturor organizațiilor să înceapă imediat discuții interne cu departamentele IT și cu partenerii de soluții, pentru a găsi metoda optimă și rapidă de upgrade de la XP și Office 2003 către tehnologii moderne.

Cât de importantă și necesară este renunțarea la Windows XP și care sunt principalele beneficii pe care le ofera adoptarea unui OS Microsoft de generație nouă?

În primul rând, Windows XP este un sistem de operare cu o vechime de 13 ani, lansat în 2001, însă în proiectare încă de la mijlocul anilor '90, ceea ce îl face inadapabil și ineficient în mediul online de astăzi. Încetarea suportului pentru XP înseamnă că Microsoft nu va mai acoperi breșele de securitate apărute, pe care hackerii le vor putea exploata pentru a infecta cu viruși PC-urile sau chiar sustrage date confidențiale din companii.

Windows 8.1 are un nivel de securitate de 21 de ori mai mare decât XP, fiind un sistem de operare modern, de ultimă generație, creat pentru a oferi siguranță, eficiență și durabilitate. Un alt avantaj important îl reprezintă suportul asigurat pentru următorii 10 ani. În plus, noul Windows se regăsește pe o multitudine de device-uri, de la tablete de 8" și 10", până la laptopuri și ultrabook-uri portabile, desktop-uri și echipamente all-in-one performante. Acest lucru înseamnă că organizațiile au flexibilitatea de a alege diverse trepte de investiție pentru angajați, având însă o infrastructură Windows uniformizată și securizată. La acestea se adaugă bineînțeles funcționalități Windows neegalate pe alte platforme: BitLocker pentru securizarea datelor, înregistrarea în Domeniu și acces la fișierele interne ale firmei, senzori biometrici și politici complexe de management ale oricărui device, fie el tabletă sau PC. În plus, odată cu Windows 8.1, firmele pot avea acces la cele mai noi programe Word, Excel, PowerPoint, OneNote, Outlook prin intermediul Office 365, fiind astfel acoperite și pentru încetarea suportului Office 2003. ■





Editor: FIN WATCH
Aleea Negru Vodă nr. 6, bl. C3, sc. 3, parter, sect. 3,
București, 030775, P.O. Box 4-124
Tel: 021.321.61.23; Fax: 021.321.61.30
mail: redactie@finwatch.ro; www.marketwatch.ro

